Georgică ALEXEEV

Drepturile şi obligaţiile persoanelor condamnate *în* regim privativ de libertate

COLECȚIA
JURIDICA

EDITURA LUMEN
în elita editurilor românești

Georgică ALEXEEV

DREPTURILE ŞI OBLIGAȚIILE PERSOANELOR CONDAMNATE ÎN REGIM PRIVATIV DE LIBERTATE

LUMEN, 2022

DREPTURILE ŞI OBLIGAŢIILE PERSOANELOR CONDAMNATE ÎN REGIM PRIVATIV DE LIBERTATE
Georgică ALEXEEV

Copyright Editura Lumen, 2022
Iaşi, Ţepeş Vodă, nr.2

Editura Lumen este acreditată CNCSIS

edituralumen@gmail.com
prlumen@gmail.com
www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT
Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Reproducerea oricărei părţi din prezentul volum prin fotocopiere, scanare, multiplicare neautorizată, indiferent de mediul de transmitere, este interzisă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
ALEXEEV, GEORGICĂ
Drepturile şi obligaţiile persoanelor condamnate în regim privativ de libertate / Georgică Alexeev. - Iaşi : Lumen, 2022
ISBN 978-973-166-612-5

34

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

Georgică ALEXEEV

DREPTURILE ŞI OBLIGAȚIILE PERSOANELOR CONDAMNATE ÎN REGIM PRIVATIV DE LIBERTATE

LUMEN, 2022

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata intentionat goala

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

Copiilor mei, Daniel-Grigore și Raluca-Georgiana,
cu toată dragostea tatălui lor și povața izvorâtă
din iubirea de părinte:

Milă față de semeni,
Demnitate față de tine însuți,
Sinceritate față de Dumnezeu!

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata intentionat goala

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

Motto:

"Cu cât vom aprofunda cunoașterea acestei lumi de dincolo de gratii, cu atât vom înțelege unde trebuie să intervenim afară pentru a-i forma astfel pe cei tineri încât să nu ajungă acolo. Și totuși, justiția fără închisori nu este de conceput deocamdată. De aceea, personalul din penitenciare știe că lucrând în prezent, lucrează de fapt pentru generațiile viitoare... Iar după ce ani mulți lucrezi într-un penitenciar, el nu mai este doar o instituție, ci devine o "cauză" în cel mai nobil înțeles al cuvântului, și asta pentru că deținuții nu trec doar prin mâinile celor din penitenciar, ci le trec chiar prin viață."

GHEORGHE FLORIAN – "Fenomenologie penitenciară"

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata intentionat goala

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

CUPRINS

Lista abrevierilor 13
Prolegomene 15

Capitolul 1 PREFIGURAREA CERCETĂRII 19
1.1. Axiomele cercetării 19
1.2. Ipotezele cercetării 20
1.3. Obiectivul cercetării 20
1.4. Modalităţi, tehnici şi procedee de atingere a obiectivelor cercetării 21
1.5. Planul diseminării rezultatelor cercetării 21
1.6. Importanţa cercetării 22

Capitolul 2 INCURSIUNE ÎN DOMENIUL REGLEMENTĂRII DREPTURILOR OMULUI ÎN SISTEMUL PENITENCIAR 23
2.1. Cadrul doctrinar internaţional şi naţional privind abordările problemelor de drepturile omului 23
2.2. Analiza surselor juridice de consacrare a drepturilor omului la nivel internaţional şi naţional 28
2.3. Sistemul penitenciar românesc – dimensiuni ale culturii şi civilizaţiei carcerale 35

Capitolul 3 ASIGURAREA DREPTURILOR OMULUI ÎN SISTEMUL PENITENCIAR 41
3.1. Dimensiunea juridică universală privind consacrarea drepturilor omului în cadrul sistemului penitenciar. Principalele acte normative internaţionale, regionale şi naţionale 41
3.2. Principiile care guvernează executarea pedepselor privative de libertate în mediul penitenciar 45
3.3. Probleme privind asigurarea unor drepturi ale omului în sistemele penitenciare din România: condamnările CEDO versus reglementările în vigoare ..... 48_Toc102730385

Capitolul 4 EXECUTAREA PEDEPSEI PRIVATIVE DE LIBERTATE ŞI REGIMURILE DE EXECUTARE ALE ACESTEIA 77
4.1. Aspecte privind executarea pedepsei privative de libertate 77
4.2. Cadrul instituţional al pedepsei privative de libertate 79
4.3. Regimurile de executare a pedepselor privative de libertate 80
4.4. Sisteme de executare a pedepselor privative de libertate din alte ţări – aspecte de drept comparat privind sistemul penitenciar 83

Capitolul 5 DREPTURILE PERSOANELOR CONDAMNATE ÎN REGIM PRIVATIV DE LIBERTATE ŞI EXERCITAREA ACESTORA 91
5.1. Drepturile persoanelor condamnate în regim privativ de libertate 91
5.2. Dreptul la viaţă şi dreptul de a nu fi supus torturii şi tratamentelor inumane sau degradante – aspecte umane ale condamnării într-un stat de drept 96

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

5.3. Dreptul la hrană, echipament şi cazarmament 98
5.4. Dreptul la plimbare şi odihnă 101
5.5. Dreptul la informaţie 101
5.6. Libertatea conştiinţei, a opiniilor şi libertatea credinţelor religioase 102
5.7. Dreptul la consultarea documentelor de interes personal 104
5.8. Dreptul persoanelor private de libertate la asistenţă medicală 104
5.9. Dreptul la asistenţă diplomatică 113
5.10. Dreptul la încheierea unei căsătorii 113
5.11. Exercitarea celorlalte drepturi fundamentale care nu sunt restrânse sau interzise prin lege sau hotărârea de condamnare 114
5.12. Asigurarea respectării drepturilor persoanelor condamnate în regim privativ de libertate prin organizaţii specializate (APADOR-CH şi CPT) 118

Capitolul 6 OBLIGAŢIILE ŞI INTERDICŢIILE PERSOANELOR CONDAMNATE ÎN REGIM PRIVATIV DE LIBERTATE 125

6.1. Obligaţiile persoanelor condamnate în regim privativ de libertate 125
6.2. Interdicţiile condamnaţilor în regim privativ de libertate 133

Capitolul 7 MUNCA PRESTATĂ DE PERSOANELE CONDAMNATE LA PEDEPSE PRIVATIVE DE LIBERTATE 143

7.1. Preliminarii 143
7.2. Locurile de muncă şi repartizarea la muncă 144
7.3. Organizarea, evidenţa şi retribuirea muncii 146
7.4. Calificarea şi recalificarea profesională 148

Capitolul 8 RECOMPENSE, ABATERI ŞI SANCŢIUNI DISCIPLINARE ... 151

8.1. Recompense 151
8.2. Abateri şi sancţiuni disciplinare 154

Capitolul 9 JUDECĂTORUL DE SUPRAVEGHERE A PRIVĂRII DE LIBERTATE ŞI ROLUL SĂU ÎN GARANTAREA LEGALITĂŢII EXECUTĂRII PEDEPSELOR PRIVATIVE DE LIBERTATE 159

9.1. Statutul şi calitatea de magistrat a judecătorului de supraveghere a privării de libertate 159
9.2. Înfiinţarea instituţiei judecătorului de supraveghere a privării de libertate şi procedura de desemnare a acestuia 159
9.3. Activitatea judecătorului de supraveghere a privării de libertate 160
9.4. Actele şi soluţiile judecătorului de supraveghere a privării de libertate 162

Capitolul 10 MANAGEMENTUL SITUAŢIILOR DE RISC IVITE ÎN CURSUL EXECUTĂRII PEDEPSEI CU INCHISOAREA 165

10.1. Refuzul de hrană 174
10.2. Conflictele între deţinuţi şi agresiunea asupra cadrelor penitenciarului 175
10.3. Săvârşirea unor infracţiuni 181
10.4. Decesul 201

Capitolul 11 CONCLUZII ŞI PROPUNERI 213

11.1. Concluzii 213

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

11.2. Propuneri 216
11.3. Referinţe asupra originalităţii cercetării 217
ANEXA 1 Chestionar 219
ANEXA 2 Generalităţi despre incidenţa violenţei deţinuţilor din sistemul penitenciar al României în perioada 2010 – 2012 229
ANEXA 3 Studiu de caz asupra respectării drepturilor şi obligaţiilor persoanelor private de libertate din penitenciarul Timişoara 231
ANEXA 4 Situaţia hotărârilor CEDO referitoare la condiţiile de detenţie, pronunţate în defavoarea statului român, comunicate ANP anterior anului 2011 .251
ANEXA 5 Mortalitatea specifică pe cauze de deces la persoanele private de libertate pentru perioada cuprinsă între anii 2006-2011 (decese la 100000) 284
ANEXA 6 Mortalitatea specifică pe cauze de deces la persoanele private de libertate pentru perioada cuprinsă între anii 2008-2012 (decese la 100000) 287

Referinţe bibliografice 291

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata intentionat goala

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

LISTA ABREVIERILOR

ACA – American Correctional Association
alin. – alineat
art. – articol
CC – Curtea Constituțională
CE – Consiliul Europei
CEDO – Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CPT – Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi a Tratamentelor şi Pedepselor Degradante
C. pen. – Cod penal
C. pr. pen. – Cod procedură penală
EPEA – Asociația Europeană pentru Educare în Penitenciare
ICPA – Asociația Internațională a Penitenciarelor şi Instituțiilor Corecționale
lit. – litera
MECR – Masa Rotundă a Directorilor de Administrații Penitenciare din Europa Centrală
M. Of. – Monitorul Oficial al României
O.G. – Ordonanța Guvernului
O.U.G - Ordonanța de Urgență a Guvernului
OMJ – Ordinul Ministrului Justiției
ONU – Organizația Națiunilor Unite
PMT – Penitenciarul de minori şi tineri
PS – Penitenciar Spital
UE – Uniunea Europeană

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata intentionat goala

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

PROLEGOMENE

În cadrul activităţii de cercetare ştiinţifică derulate în domeniul dreptului execuţional penal problema dezbătută de prezenta teză de doctorat constituie, în mod concret sau în forma genului de care aparţine, acela al măsurilor privative de libertate, obiectul mai multor studii, plecând de la drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului, până la drepturile, obligaţiile şi interdicţiile persoanelor aflate în regim privativ de libertate.

Cu toate acestea alegerea temei lucrării şi cercetarea unei asemenea problematici se impune, credem noi, ţinând seama pe de o parte de importanţa problematicii analizate în contextul funcţionării mecanismului procesului dreptului executional penal, iar pe de altă parte având în vedere efervescenţa legislativă care a caracterizat reglementarea în materie, în considerarea nevoii de corelare a legislaţiei naţionale cu principiile europene şi cu standardele impuse de jurisprudenţa constantă a Curţii Europene a Drepturilor Omului.

Problematica teoretică, dar şi practică a temei abordate a impus o documentare temeinică, valorificarea exhaustivă a surselor de informare române, doctrina, legislaţia şi jurisprudenţa CEDO, ca şi folosirea propriei experienţe din activitatea profesională.

Astfel, cercetarea ştiinţifică în domeniu are scopul de a identifica şi de a propune eliminarea, în urma unei analize temeinice, a eventualelor disfuncţionalităţi care pot apărea atât în activitatea de legiferare cât şi în activitatea de aplicare a unor reglementări menite să asigure o protecţie juridică coerentă şi reală a tuturor persoanelor, chiar dacă acestea pe o durată determinată de timp se găsesc sub imperativul condamnării în regimul privativ de libertate.

Dezvoltarea fenomenului infracţional impune vigilenţa statelor pentru combaterea criminalităţii, iar aceasta nu se poate realiza în condiţii de legalitate decât prin fixarea unor reguli imperative, menite să asigure un echilibru între nevoile de satisfacere a interesului public legat de răspunsul judiciar al statului faţă de încălcarea normelor penale şi nevoile de apărare a drepturilor şi libertăţilor fundamentale garantate persoanelor implicate în procesele penale.

Cine se legitimează a fi un observator al societăţii este tentat să facă filozofie. Dar, o societate nu poate funcţiona cu reflecţii filozofice, ea are nevoie de legi. Jean Jaques Rousseau afirma că *„libertatea este supunerea faţă de legi pe care le-am stabilit noi înşine”*. Dacă legea limitează libertatea noastră, ea este în acelaşi timp şi condiţia ei.

În fond, libertatea este puterea de a ne supune legii. Rămâne actuală afirmaţia lui Montesquieu potrivit căreia *„într-un stat, adică într-o societate în care există legi, libertatea nu poate consta decât în a putea face ceea ce ar trebui să vrei, şi nu în a fi constrâns să faci ceea ce nu ar trebui să vrei”*.

Privarea temporară de libertate este o necesitate care condiţionează liberatea altora şi însăşi comportamentul în societate şi dezvoltarea acesteia pe piloni sănătoşi.

Extras din volumul:
Alexeev, G. (2022). Drepturile si obligatiile persoanelor condamnate in regim privativ de libertate. Iasi, Romania: Lumen.

Continuarea acestui volum o puteşi lectura

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

sau din librłriile noastre parte

Georgică ALEXEEV – s-a născut la 15 ianuarie 1976, în comuna Chilia Veche, județul Tulcea, acolo unde a făcut și primii ani de școală, urmând apoi liceul la Tulcea. Este absolvent al Academiei de Poliție "Alexandru Ioan Cuza" din București, fiind licențiat în Drept (1998). După absolvire, urmează mai multe cursuri în regim postuniversitar, în domeniul Administrației Publice (2000) și cel al Managementului penitenciar (2001), apoi obține masteratul în Științe Penale la Universitatea de Vest din Timișoara (2006), urmat de titlul de doctor în Drept, conferit de aceeași Universitate (2015).
În spatele numelui său se află multă muncă și perseverență, creionând astfel o carieră de 24 de ani, timp în care a îmbrăcat uniforma din sistemul penitenciar.

De-a lungul timpului, libertatea și drepturile omului au cunoscut o utilizare intensivă la nivel conceptual, utilizare intensificată în ultimul secol, astfel că, în prezent, aceasta riscă să își piardă identitatea ca noțiune și să se identifice cu obiectul. Vorbind despre persoane, vorbești despre oameni, ființe, chiar destine aflate la un moment dat într-un anumit regim de viață, iar în aceste condiții nu poți începe fără a constata ușurința cu care acest termen poate fi revendicat în orice tip de discurs; conceptul având prin urmare o dimensiune morală, religioasă, metafizică, juridică și politică. Omul s-a născut liber, dar prin dezvoltarea sa în societate, prin deprinderile sau abilitățile dobândite, prin preocupările și faptele la care recurge, acesta își poate menține sau nu privilegiul de a fi liber, ca pe o stare reală de fapt și nu ca pe o pedeapsă stabilită ca factor coercitiv, anume condamnarea în diverse forme, până la aceea a condamnării în regimul privativ de libertate.

Dezvoltarea fenomenului infracțional impune vigilența statelor pentru combaterea criminalității, iar aceasta nu se poate realiza în condiții de legalitate decât prin fixarea unor reguli imperative, menite să asigure un echilibru între nevoile de satisfacere a interesului public legat de răspunsul judiciar al statului față de încălcarea normelor penale și nevoile de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale garantate persoanelor implicate în procesele penale.

Autorul

ISBN 9731666612-5
9789731666129

EDITURA LUMEN
în elita editurilor românești